

Concert zondag 14 november 2010
Lisa Jacobs - viool, Ksenia Kouzmenko - piano
Catharinakapel, Harderwijk

Inhoud

- 2 Programma 14 november 2010
- 3-4 Over Lisa Jacobs en Ksenia Kouzmenko
- 5-6 Toelichting door Hans Maas
 - a Contactadressen en concertlocaties
 - b Agenda seizoen 2010/11
 - c Bestelformulier abonnementen

randmeer
concerten

4e Randmeerconcert - seizoen 2010/2011
zondag 14 november 2010 11.00 uur en 14.00 uur
Catharinakapel - Harderwijk

Lisa Jacobs - viool
Ksenia Kouzmenko - piano

Pjotr Iljits Tsjaikovski
(1840-1893)

Méditation in d op. 42 nr 1 (1878) uit 'Souvenir d'un lieu cher'
- *Andante molto cantabile*

Alfred Schnittke
(1934-1998)

Sonate voor viool en piano nr 1 (1963)
- *Andante*
- *Allegretto*
- *Largo*
- *Allegretto scherzando - Largo*

Sergej Rachmaninoff
(1873-1943)

Romance in d op. 6 nr 1 (1893) uit 'Deux morceaux de salon'
- *Andante ma non troppo*

Alexander Glazoenov
(1865-1936)

Méditation op. 32 (1891)

Pjotr Iljits Tsjaikovski

Valse-Scherzo in C op. 34 (1877)

~ pauze ~

Dmitri Sjostakovitsj
(1906-1975)

Drie fantastische dansen op. 5 (1922)
- *Mars: Allegretto*
- *Wals: Andantino*
- *Polka: Allegretto*

Sergej Prokofjev
(1891-1953)

Sonate voor viool en piano nr 2 in D op. 94b (1944)
- *Moderato*
- *Presto*
- *Andante*
- *Allegro con brio*

Lisa Jacobs - viool

Lisa Jacobs (1985) studeerde sinds haar achtste bij Joyce Tan aan het Utrechts Conservatorium en sinds 2001 bij Ilya Grubert in Amsterdam, waar zij met een tien met onderscheiding is afgestudeerd voor zowel haar bachelor als haar masterstudie, waarbij de jury sprak dat 'woorden tekort schoten' met betrekking tot haar fenomenale spel. Zij was tevens leerling van Christoph Poppen in München waar zij het prestigieuze Konzertexam met zeer veel succes in juni 2009 afrondde. Dit werd ondersteund door het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Op pas 17-jarige leeftijd maakte Lisa haar succesvolle debuut met het Koninklijk Concertgebouw Orkest o.l.v. Riccardo Chailly en speelde sindsdien meerdere malen in alle grote concertzalen van Nederland en verder over de hele wereld, zowel in kamermuziekverband op festivals als soliste met vele orkesten, waarbij zij stevast door zowel het publiek als de pers juichend werd ontvangen.

Lisa won verscheidene eerste prijzen op (inter)nationale concoursen (o.a. Iordens Violdagen 1996, Prinses Christina Concours 1999, International Jascha Heifetz Competition Litouwen 2005 waar zij ook de publieksprijs won), ontving talloze beurzen in Nederland, Italië en Frankrijk en was meerdere malen te beluisteren op de nationale en internationale televisie en radio. In augustus 2008 won Lisa Jacobs de prestigieuze Grachtenfestivalprijs, waaraan onder andere concerten in Sint-Petersburg waren verbonden.

Lisa trad met zeer veel succes op tijdens het rechtstreeks op Nederland 2 uitgezonden Hofvijverconcert met het Residentieorkest o.l.v. Neeme Järvi.

Ze volgde masterclasses bij beroemde violisten en pedagogen zoals Nelli Shkolnikova, Thomas Brandis, Ana Chumachenco en Maxim Vengerov (welke werd uitgezonden door de AVRO en gepresenteerd door Sonja Barend). Tevens was Lisa vaste gast in de openbare masterclasses van Herman Krebbers op diens persoonlijke verzoek en zij werd in de zomer van 2002 uit meer dan honderd audities uitgekozen om deel te nemen aan het zomerkamp van Itzhak Perlman in New York.

Lisa bespeelt een Rugieri uit 1683, die haar particulier ter beschikking is gesteld. Zij is hier heel dankbaar voor.

Voor komend jaar staan onder andere soloconcerten met orkest in Italië, België en Nederland op het programma en een solo cd.

Naast haar solospel houdt Lisa zich ook graag bezig met kamermuziek. Zo vormt zij sinds 2007 een succesvol duo met de Wit-Russische Ksenia Kouzmenko en ze werkt in verschillende bezettingen met de top van Nederland en Europa op het gebied van jonge, talentvolle musici. Lisa speelde op kamermuziek-festivals in binnen- en buitenland met vermaarde partners als onder andere Daniel Wayenberg, Peter Frankl, Ilya Grubert, Vladimir Mendelssohn, Candida Thompson, Christoph Richter, Philippe Berrod en Janne Thomsen. Meer informatie over Lisa vindt u op: www.lisajacobs.nl

Fotografie: Ronald Knapp

Ksenia Kouzmenko

Ksenia Kouzmenko, geboren 1971 te Minsk, Belarus (Wit-Rusland), is de dochter van een pianistenechtpaar. Op zevenjarige leeftijd werd ze aangenomen op het Nationaal Muziek College te Minsk, waar ze in 1989 cum laude afstudeerde, met gouden medaille. Ze vervolgde haar pianostudie aan de Nationale Muziekakademie, waar ze in 1994, eveneens cum laude, haar master degree haalde als concertpianist, docent, en in pianobegeleiding en kamermuziek.

In 1995 kwam ze met een internationale studiebeurs naar Nederland en studeerde bij Naum Grubert aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag, waar ze in 1999 haar solodiploma behaalde. Daarna volgde een postgraduate studie kamermuziek. Ksenia ontving in 1997 en 1998 een beurs van de Yuri Egorov Foundation. Ze volgde vele masterclasses bij o.a. Abbey Simon, György Sándor, Elza Kolodin, Vazha Chachava, Lazar Berman, György Kurtág, Earl Wild, Charles Rosen, Jan Wijn, Karl-Heinz Kammerling, Ivan Moravec en Walter Blankenheim. In 1997 werd ze uitgenodigd om als fellow-student deel te nemen aan het Zomerfestival in Tanglewood (V.S.).

Ze nam deel aan concoursen in Litouwen, Polen, Engeland, Duitsland, Nederland, België, Japan, en Macau, en behaalde bijvoorbeeld de tweede prijs en de publieksprijs van het internationale Tromp Muziek Concours te Eindhoven, en de derde prijs op de Rencontres Musicales de Gaillard, Frankrijk. Ook ontving zij verschillende prijzen voor pianobegeleiding. Zij speelde o.a. met het Nationaal Symfonieorkest van Belarus, het Zeeuws Orkest, het Brabants Orkest, het Collegium Instrumentale Brugense, het Valeriusensemble en het Nederlands Blazersensemble. Najaar 2000 was ze solist in het Kurtágproject van het Koninklijk Conservatorium. Ze maakte opnames voor de Nationale Omroep van Belarus, de Nederlandse televisie, de BRT, Classic FM, de Concertzender en radio 4.

Vanaf 1993 concerteert ze in Duitsland (o.a. op het Beethovenfestival te Bonn), Zwitserland, Engeland, België (Festival van Vlaanderen), Spanje (o.a. op het festival 'Semana de Musica Caja Astur'), en op vele Nederlandse podia, zoals: Concertgebouw Amsterdam; Amstelkerk, Beurs van Berlage; Muziekcentrum Utrecht; Muziekcentrum Eindhoven; Schouwburg Zwolle; Muziekcentrum Enschede; Theater de Vest Alkmaar, etc. Naast haar soloconcerten speelt Ksenia kamermuziek in verschillende ensembles en bezettingen (waaronder het Helias-trio), en werkt sinds 1999 als docent-correpetitor aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag.

Ksenia Kouzmenko beschikt over een vleugel, die haar ter beschikking is gesteld door het Nationaal Muziekinstrumentenfonds.

In de woorden van het juryrapport van het Trompconcours: Ksenia Kouzmenko is een overtuigend 'performer', bij wie het elegante gebaar steeds in dienst staat van de muziek. Zij durft risico's te nemen en sleept de luisteraar mee op haar muzikale ontdekkingstochten.

Toelichting 1/2

Een programma met Russische vioolmuziek, is dat niet een beetje eenzijdig? Het motto van dit concert, 'Van Tsaar tot Sovjet', geeft al aan dat we daar helemaal niet bezorgd over hoeven te zijn, alleen al door de volkomen verschillende omstandigheden waarin de componisten hebben gewerkt.

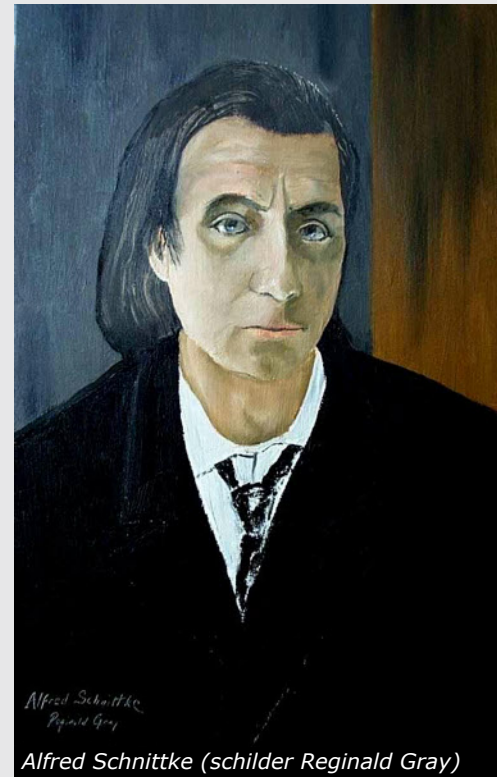
Tsjaikovski is de enige componist in dit programma die in zijn leven niets te maken heeft gehad met de communistische revolutie en het daarop volgende Sovjet-regime. De beide werken op dit programma danken hun ontstaan aan Tsjaikovski's contact met de violist Josif Kotek. Deze was in 1876 afgestudeerd aan het conservatorium van Moskou, waar hij behalve viool ook muziektheorie en compositie had gestudeerd, met Tsjaikovski als docent. In het voorjaar van 1878 verbleef Tsjaikovski met Kotek enkele maanden in de villa van zijn beschermvrouwe, de schatrijke weduwe Nadesjda von Meck, in Clarens, een dorp vlak bij Montreux in Zwitserland. Daar schreef Tsjaikovski in een razendsnel tempo voor Kotek zijn beroemde Vioolconcert. (Kotek heeft het overigens nooit uitgevoerd, maar dat is een ander verhaal.) Over het langzame deel was Tsjaikovski uiteindelijk niet tevreden; hij vond dat het niet goed bij de andere twee delen paste en verving het door de *Canzonetta* die we nu kennen. Het oorspronkelijke langzame deel werd

Nadesjda von Meck

de *Méditation* die we vandaag horen. Tsjaikovski voegde er nog twee andere korte stukken aan toe en gaf ze uit onder de titel *Souvenir d'un lieu cher*, 'Herinnering aan een dierbare plek', ongetwijfeld de villa van mevrouw Von Meck. Het woord 'Méditation' verwijst naar een traditie in de negentiende-eeuwse opera: een moment van verstilling, waarin de heldin in een monoloog haar (uiteraard moeilijke) situatie overweegt en vaak ook een gebed uitspreekt. Hoewel Tsjaikovski nog moest beginnen aan de orkestratie toen hij besloot het stuk toch niet in het Vioolconcert op te nemen, is aan de pianopartij al goed te horen dat hij orkestrklanken in zijn hoofd had.

Alfred **Schnittke** is de jongste componist in dit gezelschap. Zijn naam klinkt eerder Duits dan Russisch, en dat klopt ook: zijn vader was een Duitse Jood die in 1927 naar de Sovjet-Unie was geëmigreerd, zijn moeder was een Wolga-Duitse. Vader Schnittke was journalist en vertaler, en daardoor kon het gebeuren dat de jonge Alfred enkele belangrijke jaren, 1946-1948, in Wenen woonde en daar ook kon studeren. Dit intensieve contact met de rijke West-Europese traditie zou zijn hele leven belangrijk voor hem blijven. In 1948 verhuisde de familie Schnittke naar Moskou, waar Alfred tot 1961 aan het conservatorium studeerde. Aan de Stalin-terreur was inmiddels een einde gekomen, maar met Chroesjtsjov aan de macht was de situatie voor kunstenaars met eigen ideeën nog altijd verre van gemakkelijk, en Schnittke was zo'n kunstenaar. Tijdens en vlak na zijn studie had hij de kans gehad partituren te bestuderen van belangrijke twintigste-eeuwse vernieuwers, zoals Schönberg, Berg en Webern, en zelfs van naoorlogse Westerse componisten. De kernachtige Eerste Vioolsonate is een van de vroegste composities waarin Schnittke werkte met technieken die hij aan Schönberg en Berg had ontleend. Wat karakter en uitdrukking betreft staat deze muziek echter nog dicht bij Sjostakovitsj, de overheersende invloed voor de jonge Schnittke. Enkele jaren later sloeg hij overigens een heel andere weg in en ontwikkelde hij een 'polystilistische' stijl, waarmee hij in het Westen grote bekendheid kreeg.

Alfred Schnittke (schilder Reginald Gray)

Tsjaikovski's Valse-Scherzo is net als de *Méditation* geschreven voor zijn vriend Josif Kotek, in 1877, het meest turbulente jaar in zijn leven. De wals was al meer dan een halve eeuw de populairste dans, en Tsjaikovski was bepaald niet de eerste die de walsbeweging ook buiten de balzaal gebruikte; denkt u bijvoorbeeld aan de walsen voor piano van Chopin. De combinatie met het geestige en grillige karakter van een scherzo gaf hem de ruimte om een briljant solostuk voor viool en orkest te schrijven, waarin zijn karakteristieke, melancholieke lyriek echter niet ontbreekt.

Toelichting 2/2

Tsjaikovski was het idool van de jonge **Rachmaninoff**, en het is dus geen wonder dat diens invloed doorklinkt in de *Romance*, de eerste van de twee *Morceaux de salon* voor viool en piano die de twintigjarige componist in 1893 schreef. Twee jaar eerder was hij afgestudeerd als pianist, en dat hij heel sterk vanuit de piano dacht is ook in dit stuk goed te horen. Het woord *Romance* werd door Franse en Russische componisten in de negentiende eeuw met name gebruikt voor liefdesliederen, ook in instrumentale vorm, dus als 'Lied zonder woorden'.

Alexander Glazoenov, 25 jaar jonger dan Tsjaikovski, was als componist een wonderkind. Toen hij veertien was werd hij leerling van Rimsky-Korsakov, maar nog geen twee jaar later zette deze een punt achter de lessen, want volgens hem maakte Glazoenov geen vorderingen 'van dag tot dag, maar van uur tot uur'.

Alexander Glazoenov
(schilder Ilja Repin)

Toen hij in 1891 zijn *Méditation* voor viool en piano schreef had hij al drie symfonieën op zijn naam staan. Glazoenovs *Méditation* is een veel intiemer (en ook korter) stuk dan dat van Tsjaikovski. Het illustreert Glazoenovs bijzondere talent om verschillende invloeden tot een geheel te verenigen. 'Van huis uit' behoorde hij, net als zijn leermeester, tot de Russisch-nationalistische kringen rond Balakirev, die streefden naar een zuiver Russische muziek, argwanend stonden tegenover West-Europese tradities en technieken. Tsjaikovski verweten zij dat hij te westers schreef. In Glazoenovs *Méditation* is de controverse volledig opgelost. Vooral de melodiek vertoont typisch Russische trekjes, maar in de harmoniek klinkt

Tsjaikovski's invloed door.

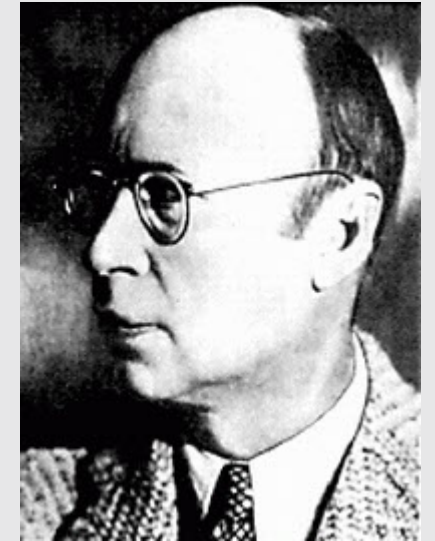
Dmitri **Sjostakovitsj** werd al jong beschouwd als de belangrijkste Russische componist van zijn generatie. Zijn Eerste Symfonie, zijn afstudeeropdracht, geschreven toen hij nog maar 19 was, trok direct internationale aandacht. De *Drie fantastische dansen* voor piano, die later door Harry Glickman voor viool en piano zijn gearrangeerd, zijn nog enkele jaren eerder geschreven, rond 1920.

Sjostakovitsj zat toen midden in in zijn conservatoriumstudie bij o.a. Maximilian Steinberg en Alexander Glazoenov, en van de Stalinistische onderdrukking van moderne kunstuitingen was nog lang geen sprake. De drie miniaturen – een mars, een wals en een polka – laten in al hun eenvoud de verbluffende originaliteit van de veertienjarige componist horen. Hij heeft het idioom van zijn leermeester Glazoenov duidelijk al ver achter zich gelaten. Het woord 'fantastisch' verwijst naar de bizarre en groteske trekjes die Sjostakovitsj aan de traditionele vormen heeft gegeven.

De stijl herinnert een beetje aan Prokofjev, die Rusland op dat moment was ontvlucht, en wiens vroege muziek Sjostakovitsj waarschijnlijk wel heeft gekend.

Sergej Prokofjev was in zijn jonge jaren een muzikaal enfant terrible. Hij dreef in zijn muziek graag de spot met negentiende-eeuwse romantische gewoontes, die door oudere collega's zoals Glazoenov nog volop werden gevolgd. Omdat hij begreep dat er voor de muziek die hij in zijn hoofd had weinig plaats zou zijn in de nieuwe Sovjet-Unie, vertrok hij in 1918 naar Amerika, en weer enkele jaren later besloot hij zijn geluk in West-Europa te beproeven. Waarschijnlijk door een combinatie van heimwee en gebrek aan succes in het Westen keerde hij in de 1935 definitief naar Rusland terug. Daar werd hij door het communistische regime met open armen ontvangen, maar later kwam hij toch herhaaldelijk in problemen met de autoriteiten.

De Tweede Vioolsonate heeft een ingewikkelde voorgeschiedenis. Het werk is geschreven in Rusland tijdens de oorlogsjaren als sonate voor fluit en piano, maar ideeën voor zo'n sonate had Prokofjev al sinds hij in de jaren 1920 in Parijs had kennigemaakt met de Franse fluitcultuur, met name het spel van Georges Barrère. De eerste uitvoering van de fluitsonate vond plaats in 1943 tijdens een besloten auditie, waarbij ook de beroemde violist David Oistrach aanwezig was. Oistrach was zo onder de indruk, dat hij Prokofjev vroeg een versie voor viool te maken. Die stelde toen voor dat Oistrach passages die daarvoor in aanmerking kwamen zelf voor viool zou bewerken, liefst in verschillende versies, waaruit de componist dan een definitieve keuze zou maken, en zo kwam de vioolversie tot stand. Aan de veeleisende pianopartij – het is een echte duo-sonate, 'begeleiding' is een verkeerd woord – is geen noot meer veranderd. Het 'openbare' leven van de sonate begon met de première in 1944 door Oistrach en de pianist Lev Oborin. Het is een monumentaal werk in vier delen, in een neo-classicistische stijl, met allerlei verwijzingen naar de traditie, maar in een (voor Prokofjev) eigentijds jasje. De oorspronkelijke inspiratiebron, het Franse fluitspel, heeft een duidelijk stempel gezet op de stijl van het stuk, met, in Prokofievs woorden, 'niet alleen lyrische, dagdroomachtige melodieën, maar ook de lichte en humoristische kanten waar het instrument zich zo goed toe leent.' De sonate is daardoor een bijzonder werk in Prokofjevs viooloeuvre geworden.

Hans Maas, 4 november 2010

Agenda 2010-2011

- 1 zaterdag 18 september 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Ensemble Caméléon met Sonja van Beek en Joris van Rijn (viool), Joël Waterman (altviool), Floris Mijnders (cello), Johan van Iersel (cello)
- 2 zaterdag 2 oktober 20 uur Zeewolde Open Haven
The Amsterdam String Quartet m.m.v. Teunis van der Zwart en Gijs Laceulle (hoorn)
- 3 zaterdag 23 oktober 20 uur Ermelo Lukaskerk
Riko Fukuda (fortepiano)
- 4 zondag 14 november 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Lisa Jacobs (viool) en Ksenia Kouzmenko (piano)
- 5 zondag 28 november 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Doris Hochscheid (cello) en Frans van Ruth (piano)
- 6 zondag 2 januari 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
Ensemble A(i)rco met Nadia Wijzenbeek (viool), Tijmen Huisingh (viool), Laura van der Stoep (altviool), Ewout van Dingstee (cello), Ying Lai Green (contrabas), Céleste Zéwald (klarinet), Birgit Strahl (fagot), Corina Lievers (hoorn)
- 7 zaterdag 22 januari 20 uur Ermelo De Dialoog
Yoram Ish-Hurwitz (piano) m.m.v. Aukelien van Hoytema (toelichting) 'Pelgrimstochten' van Liszt
- 8 zondag 6 februari 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Lavinia Meijer (harp)
- 9 zondag 20 februari 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Judith Landman (fluit) en Bernd Brackman (piano)
- 10 zaterdag 5 maart 20 uur Zeewolde Open Haven
Orlando Kwintet (blaaskwintet) met Marieke Schneemann (fluit), Pauline Oostenrijk (hobo), Lars Wouters van den Oudenweijer (klarinet), Bram van Sambeek (fagot), Ron Schaaper (hoorn)
- 11 zaterdag 19 maart 20 uur Ermelo Lukaskerk
Vermeer Trio met Jeroen Bal (piano), Tjeerd Top (viool), Johan van Iersel (cello)
- 12 zaterdag 2 april 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Mariana Izman (piano)

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. W.J. Bömer

E-mail: info-nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. W. Molendijk

E-mail: info-harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. H. van Manen-Aartsen

E-mail: info-ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. L. van Wijk

E-mail: info-putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. H. W. de Wit

E-mail: info-zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. R.G. Lemmens

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 415593
Guido Gezellelaan 36, 3842 XM Harderwijk

financiën
dhr. H. Berkouwer

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0577 411242
Hertlaan 3, 8076 PG Vierhouten

concertcoördinator:
dhr. R.A. Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. M. de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. A.P. Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten

www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten door abonneementhouders, zie website

Adressen van de concertlocaties:

Ermelo De Dialoog Raadhuisplein 4, 3851 NT

Ermelo Lukaskerk Landgoed Veldwijk 3853 LC

Putten Kasteel De Vanenburg Vanenburgerallee 13, 3882 RH

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Harderwijk Catharinakapel Klooster 1, 3841 EN

Nunspeet Hotel Vennendal Vennenpad 5, 8072 PX

Nunspeet Hotel De Sparrenhorst Eperweg 46 8072 DB

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Randmeerconcerten 2010-2011 - bestelformulier voor abonnementen

dhr. en/of mevr. _____

adres _____

postcode en plaats _____

telefoon _____

e-mail *) _____

*) indien u de gratis Randmeerconcertbrief per e-mail wilt ontvangen

Bestelt hierbij:

_____ abonnement(en) voor 7 concerten à € 98,- in totaal € _____

(u hoeft niet aan te geven welke 7 concerten van de 12 concerten u wilt bezoeken)

_____ passe-partout(s) voor alle 12 concerten à € 144 in totaal € _____

_____ vriendenbijdrage(n) à € 15 (of meer) per persoon in totaal € _____

(u dient zich elk jaar opnieuw op te geven)

totaal € _____

En (gelieve uw keuze aan te geven door een kruisje in het vakje)

machtigt de St. Randmeerconcerten om dit totaalbedrag éénmalig af te schrijven van

rekening _____

t.n.v. _____

te _____

maakt dit bedrag over naar rekening 3177.78.722 t.n.v. St. Randmeerconcerten te Vierhouten

plaats en datum: _____

handtekening voor akkoord: _____

Randmeerconcerten

klinken

als kamermuziek in uw oren!

randmeerconcerten